

Svenskarnas falska självbild

Förnekandet av att rasism existerar i Sverige och spelar roll befäster också segregation och diskriminering i det svenska samhället, skriver Jan Molin.

Sverigedemokraterna ökar i opinionsundersökningarna. Trots fulla riksdagsmän som hotar invandrare med järnrör och en aggressivt uttalad invandrarfientlighet är var tionde svensk beredd att rösta på dem. Ledarskribenter och politiska kommentatorer är häpna.

Att så många svenskar är öppet invandrarfientliga stämmer inte med deras bild av svenskarna. Vår – svenskarnas självbild – är nämligen att vi inte är rasister och aldrig har varit det. Svenskarna har inga sådana fördomar utan ser till var och en efter förtjänst.

Jag tror att denna självbild är falsk. I verkligheten är naturligtvis svenskarna som alla européer infekterade av den tidigare förhärskande kolonialistiska och rasistiska ideologin. Att en sådan rasism präglat samhället tidigare är t ex engelsmän och fransmän väl medvetna om. Deras minoriteter påminner dem om det och deras koloniala arv är uppenbart. I den intellektuella debatten diskuteras den och påvisas.

Men så är det inte i Sverige. Eftersom vi inte lika påtagligt varit involverade i till exempel slavhandel och inte haft den typen av minoriteter under lång tid tror vi inte att den existerar. Ett exempel på detta är debatten kring GB's glass Nogger Black och Kinapuffarna. När Centrum mot rasism hävdade att namnen speglade en nedsättande och rasistisk attityd blev reaktionen på nätet och många ledarsidor närmast hysterisk. Centrum mot rasism fick massor av hatmail. Inläggen på bloggar och Facebook hade två infallsvinklar. Dels var reklamen bara en bagatell, dels var sådant bara en del i en skämtsam beskrivning. Nästan ingen försvarade Centrat. I stället

utvecklades just massor av skämt kring liknande företeelser.

Förnekandet av att rasism existerar i Sverige och spelar roll befäster också segregation och diskriminering i det svenska samhället. I själva verket torde den förklara varför just segregationen och diskrimineringen i Sverige är så mycket högre än i de flesta andra europeiska länder. Arbetslösheten är väsentligt högre bland jämförbara grupper. Möjligheterna att få jobb i förhållande till sina meriter är sämre, att finna bostad i icke invandrartäta områden svårare. Tillsammans med Grekland och Spanien har Sverige flest högutbildade invandrare som antingen är arbetslösa eller har okvalificerade låglönearbeten. Några andra exempel: De enda nyutexaminerade civilingenjörer som inte får jobb har alla utländsk bakgrund. Också i jämförelse med andra europeiska länder är arbetslösheten högre och möjligheterna att få jobb i relation till sina kvalifikationer lägre för personer adopterade från utomeuropeiska länder.

Jag tolkar detta som att det finns ett underliggande, obearbetat rasistiskt synsätt hos en stor del av svenskarna. Vi har levt i föreställningen om ett homogent Sverige. Den befolkningsförändring som invandringen inneburit har kommit snabbt och nyligen. Varken majoritetsbefolkningen eller våra politiker har reflekterat över hur den påverkat vårt samhälle och därför inte gjort konkreta insatser för att integrera de nykomna med majoriteten.

Själv är jag inte förvånad över Sverigedemokraternas siffror. Ny Demokrati nådde ju ännu högre siffror innan partiet föll ihop på grund av inre motsättningar och att Ian och Bert inte drog jämt. Nu ökar klyftorna i samhället, de fattigaste får det sämre, arbetslösheten ökar och fler blir utförsäkrade. När samtidigt s och m vänder sig mot mitten och för en likartad politik är det inte överraskande att missnöjespartier drar till sig fler röster.

I de opinionsundersökningar som kontinuerligt gjorts sedan

1970-talet så svarar mellan en fjärdedel och en tredjedel av svenskarna att Sverige tar emot för många invandrare och flyktingar och att vi borde sätta stopp för ny invandring. Kommentarer till dessa mätningar har mest uppehållit sig vid att invandrarfientligheten har gått ner med någon procentenhet. Mer väsentligt är att konstatera att en så stor andel av svenskarna vid alla tidpunkter är så invandrarfientliga.

För mig blir därför slutsatsen att om vi skall komma till rätta med de stora problem som invandrade och utlandsfödda svenskar har att komma in i samhället, få jobb i paritet med sina meriter, kunna välja bostad fritt och slippa bli diskriminerade så kan insatser inte bara rikta sig till dem. Majoritetsbefolkningen måste bli varse att många bland dem bär på både medvetna och omedvetna rasistiska attityder. På alla plan – i skolan, på arbetsplatser, i politiska fora – behövs utbildning och insatser som skapar medvetande om att rasistiska synsätt existerar och tar avstånd från dem. Först då kan vi få ett Sverige som integrerar alla dess invånare. Och slippa Sverigedemokraterna.

Jan Molin, samhällsdebattör och tidigare chef för invandrarförvaltningen i Göteborg.

Artikeln är även publicerad i GP den 26 december 2012